

EEN HELDENSTRIJD

of

DE KAPITEIN DER BOSCHGEUZEN

TWEEDE DEEL

TWEEDE HOOFDSTUK

De Toestand van het Land

Koning Filips' antwoord op den beeldstorm was het zenden van den wreeden hertog van Alva. Onze lezers weten, dat deze tiran een Raad van beroerten oprichtte, welke rechtbank om haar wreedheid door het volk, bloedraad werd geheeten.

We kunnen niet beter den toestand der Nederlanden onder 't bestuur van Alva schilderen dan door 't aanhalen eener bladzijde uit « Van Meteren's Nederlandsche Geschiedenissen ». Alva had doen veroordeelen en ombrengen door een vreemd en infaam volk (zijn Spaansche huurlingen en van klein vermogen), heeren van groot aanzien, niet zonder groote wraakgierigheid, personen zonder welke de keizer noch koning nooit tot zulken staat en glorie zouden gekomen zijn. (1)

Alva's wreedheden kon men opmaken uit het plunderen, rooven, verwoesten, verjagen, vangen, spannen, bannen, verdrijven en met goederen verbeurd te verklaren; ja, in 't branden, blaken, hangen, onthoofden, radbraken en met afgrijselijke en nooit gehoorde tormenten, pijnigen en vermoorden, zoowel van edelen als onedelen, rijken en armen, jong en oud, mannen en vrouwen, weduwen en weezen en jonge mannen van allerlei staat.

Alva heeft het volk door zijn zware onrechtvaardige belastingen tot den bedelstaf gebracht.

Bij gebrek aan soldij te betalen, heeft hij zijn krijgsvolk zonder eenige krijgstucht, in alle moedwil en schendigheit, laten loopen. Zij hielden niet op de goede lieden te dreigen, smijten, rooven, plunderen, vrouwen te schenden en wat des meer is.

Men heeft vrouwen en dochters geschonden in 's mans en vaders tegenwoordigheid, deze dwingende zulks aan te zien; en als ze daar tegen waren riepen ze: Spania! Spania! en vermoordden hetgeen er was. Ze hebben de vrouwen de buiken opengereten en de vrucht in hare lichamen vermoord;

(1) O. a. Egmont, Hoorne, de Antwerpsche burgemeester van Stralen, enz. enz.

— 11 —

de mannen levend het vel afgestroopt en 't zelve op hun trommelen gespannen; anderen met klein vuur geroost en verbrand, met gloeiende tangen doodgenepen en dergelijke wreedheden meer; dit geschiedde dagelijks met 's hertogs wil en weten; en zulke schandalen zijn bij hen ongestraft gebleven.

Maar ons volk stond op. Na eerst op zee of in de bosschen de Spaansche tyrannie ontvlucht te zijn, bonden de Geuzen met hun machtigen vijand den strijd aan. Nadat de veldtocht van 1568 mislukte, maar in 't voorjaar van 1572 liet de toekomst zich gunstiger aanzien. De Watergeuzen veroverden den Briel, en andere vesten in Noord-Nederland kozen openlijk partij voor Oranje, die het hoofd en de ziel van den opstand was geworden.

Willem de Zwijger verzamelde een nieuw leger, trok den Rijn over en poogde België in zijn macht te krijgen.

De eerste stad, die in 't Zuiden « 't Oranje blanje bleu » op den toren hijschen mocht, was Bergen, in Henegouwen. Daar een der helden, die tot de inneming dezer belangrijke Henegouwsche veste krachtig meewerkte, verder in ons verhaal voorkomt, moeten we dit feit iets uitvoeriger mededeelen.

Terwijl Willem de Zwijger nog in Duitschland vertoefde en er maatregelen nam voor den naderenden veldtocht, verbleef zijn broeder Lodewijk van Nassau te Parijs, om er onderhandelingen aan te knopen met de hoofden der Hugenooten of Fransche protestanten.

Ieder meende, dat Lodewijk nog in de hoofdstad van Frankrijk vertoefde, toen men het verrassend nieuws vernam, dat hij Bergen in Henegouwen had veroverd, een zeer gewichtig punt, daar de stad nabij de grenzen van Frankrijk lag, wat van groot belang was met 't oog op een verbond tusschen de Nederlandsche hervormden en de Hugenooten.

Te dien tijde woonde te Bergen een kaartschilder, Antoine Olivier, die voor den hertog van Alva reeds talrijke kaarten had vervaardigd en nu door den Spaanschen landvoogd naar Frankrijk werd gezonden, om er de handelingen van graaf Lodewijk te bespieden.

Maar Olivier blaakte van geestdrift voor de grootsche.

een gansch andere rol, dan Alva bedoelde, want hij knoopte betrekkingen aan met Lodewijk van Nassau en stelde niets minder voor dan Bergen aan Oranje's zijde te brengen.

Den 23^{en} Mei voerde Olivier drie wagens met verschillende goederen binnen Bergen, en geen der poortwachters vermoedde, dat de voertuigen in werkelijkheid wapenen bevatten. Olivier deelde deze aan zijn vertrouwde vrienden uit. Op den zelfden dag naderde graaf Lodewijk met vijfhonderd ruiters en duizend voetknechten, die hij in een dicht bosch opstelde, en hij was zoo voorzichtig en geheimzinnig te werk gegaan, dat men te Bergen niets van deze krijgsbeweging wist. 's Avonds begaven een twaalfstal zijner kloekste mannen zich naar de stad, ze waren vermomd als wijnhandelaars en namen hun intrek in een welbekende taveerne. Onder het avondmaal vroegen ze den waard, hoe laat 's morgens de poort werd geopend, voorwendende dat ze wijn in de stad wilden voeren, 't liefst vòôr zonsopgang. Het gewone uur was vier, maar voor een stuk geld zou de poortwachter wel wat vroeger de poort ontsluiten vertelde de herbergier.

De vermeende kooplieden boden zich reeds vòôr vier uren bij den poortwachter aan en gelukten er in de poort te doen openen, maar nauwelijks was dit geschied of zij sloegen den man neer en namen hem de sleutels af; terstond reed Lodewijk met veertig ruiters binnen, « beroepende met de andere de burgers tot vrijheid, en dat hun de prins van Oranje was ter hulp gekomen, om hen te ontlasten van den tienden penning in de Spaansche slavernij, en reden, dus roepende, de gansche stad door, of zij duizend sterk waren, bezettende de voornaamste hoeken der straten: zoo iemand vensters of deuren opendeed, zij schoten er naar. »

Doch de overige krijgsmacht bleef uit. Veertig ruiters konden een veste wel verrassen, maar niet behouden, en weldra werd de toestand van Lodewijk bedenkelijk. De graaf reed snel de stad uit en vond zijn leger dolend in 't bosch. Hij gebod, dat iedere ruiter een voetknecht achter zich nemen zou, en leidde zijn mannen zoo vlug mogelijk naar Bergen.

Alle poorten, behalve een, waren gesloten en van de laatste rees de valbrug reeds omhoog, toen de Geuzen voor de muren verschenen. De aanslag, die zich eerst zoo gunstig had laten aanzien, zou dus mislukken?

Maar neen, Guitoy de Chaumont, een Hugenooot, sprong te paard op de hellende brug en liet deze door zijn zwaarte weer dalen. Lodewijk en zijn mannen reden zegevierend Bergen binnen.

De graaf riep de burgerij samen en verklaarde haar, dat hij slechts gekomen was als een vijand en bestrijder van Alva en niet zou dulden dat iemand om zijn overtuiging of geloof gehinderd werd.

Het garnizoen werd weldra door Hugenootten en Nederlanders versterkt en zoo ontving Alva kort na elkander 't bericht, dat Brielle, Vlissingen, Enkhuizen, Bergen en nog menige andere veste thans voor hem verloren waren.

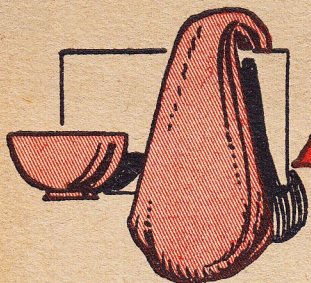
De ijzeren hertog, razend van spijt, zond zijn zoon Don Frederik met een sterk leger naar Bergen. Hugenootten, onder 't bevel van Genlis, wilden Lodewijk hulpe bieden, doch werden helaas! door den vijand verslagen. Genlis stierf zestien maanden later door beulshanden in een geheimen kerker van Antwerpens kasteel.

Graaf Lodewijk besloot toch moedig stand te houden, hopende op ontzet door zijn broeder, Willem den Zwijger, die den 7en Juli den Rijn bij Duisburg was overgetrokken; den 23en veroverde De Zwijger de veste Roermond, maar hier moest hij een maand werkeloos blijven, daar hij niet in staat was zijn troepen te betalen. Hollandsche steden voorzagen hem van de noodige middelen en den 27en Augustus zette de prins zijn tocht voort over Diest, Thienen, Sichem, Leuven. Jonkheer Arend van Dorp werd naar Mechelen en Dendermonde gezonden en veroverde deze steden en wij hoorden hoe Oranje zijn kapitein Jacob Blommaert last gaf Oude-naarde te winnen. De prins zelf wilde Bergen ontzetten, dat nu door Alva werd belegerd.

Zoo was de strijd ontbrand. Wij zullen ons nu vooral weer tot den held van ons verhaal bepalen en zien, hoe hij zijn taak voor de zaak der vrijheid verrichtte.

EEN

HELDEN

STRIJD

*of de kapitein
der boschgeuzen*

door A. HANS

EEN

HELDENSTRIJD

OF

De Kapitein der Boschgeuzen

door

A. HANS

EVANGELISATIE DRUKKERIJ

Groendreef, 67, Brussel

1926